

Opis źródła:

Wspomnienia z podróży. Anglia - Szkocya, Tom 2 - jest to pamiętnik o charakterze relacji z podróży Teodora Tripplina, które autor odbywał w latach 40 XIX wieku. Oprócz Anglii i Szkocji odwiedził również Danię i Szwecję, a także praktykował we Francji jako lekarz. w swoich wspomnieniach zawarł obserwacje dotyczące społeczeństw odwiedzonych krajów, jak również aspektów politycznych czy gospodarczych. Prezentowany poniżej tekst źródłowy to fragment *Wspomnień*, w którym autor zwraca uwagę na problem ubóstwa w bogatym kraju, jakim była Anglia.

Miejsce i data wydania:

Petersburg, 1853 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Centralna Biblioteka Geografii i Ochrony Środowiska Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Dostępna również wersja zdigitalizowana, online:

<https://rcin.org.pl/dlibra/doccontent?id=67037>

Tekst źródła (fragment):

[...] Lecz w dumnym Albionie, którego okręta krążą po wszystkich morzach z towarami własnego kraju a złotem obcych; którego magnaci, po części bogatsi jak sama królowa, siłą się na wynajdywanie sobie potrzeb coraz nowych dla strwownienia dochodów; którego grunt tak dobrze uprawny i żyzny; lecz w dumnym Albionie, mówię, nędza doszła do tego stopnia wysokości w licznej klasie towarzystwa, do jakiego tylko dojść może w człowieku, zatruwszy w nim wszystko, prócz resztek życia potrzebnych mu do przedstawienia na sobie tego żywego obrazu nędzy, zaczynającej się już z życiem, a kończącej się dopiero z życiem, nędzy bez początku i końca, bez litości i bez lekarstwa.

Słowniczek pojęć:

Albion – potoczna nazwa Anglii

Teodor Tripplin - urodzony w Kaliszu doktor medycyny, polski pisarz i podróżnik, uczestnik powstania listopadowego, prekursor polskiej i światowej literatury fantastycznonaukowej. Uczestnik walk niepodległościowych we Włoszech oraz Serbii. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Teodor_Tripplin

Rewolucja przemysłowa - był to proces zmian przemysłowych, kulturowych oraz społecznych, zapoczątkowany w XVIII-wiecznej Anglii, który rozlał się w późniejszym, XIX wieku, na inne kraje Europy oraz świata.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Rewolucja_przemys%C5%82owa

Epoka Wiktoriańska - okres w historii Wielkiej Brytanii za panowania królowej Wiktorii. Wielka Brytania była wówczas u szczytu swej potęgi imperialnej. Były to również czasy rewolucji przemysłowej. Istniało powiedzenie, że nad Imperium Brytyjskim nigdy nie zachodzi słońce. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Epoka_wiktoria%C5%84ska

Kompania Wschodnioindyjska - korporacja zrzeszająca brytyjskich inwestorów, działająca głównie na terenie Indii, a także Azji Południowo-Wschodniej oraz Dalekiego Wschodu. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Brytyjska_Kompania_Wschodnioindyjska

Królowa Wiktorja - królowa Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii przez 63 lata. Za jej panowania Imperium Brytyjskie znajdowało się u szczytu potęgi. Zniesiono wówczas, m.in. niewolnictwo w koloniach brytyjskich, podporządkowano Indie, zorganizowano pierwszą wystawę światową. Więcej: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_\(kr%C3%B3lowa_Wielkiej_Brytanii\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_(kr%C3%B3lowa_Wielkiej_Brytanii))

Pytania do źródła

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. Jak, w świetle tekstu źródłowego, wyglądały stosunki społeczne w Anglii lat 40 XIX wieku? Które grupy społeczne były najbardziej wpływowe i bogate? W jaki sposób dorabiano się majątków?
2. Czy w Anglii występował system klasowy? Jak wyglądała tam drabina społeczna?
3. Jaki władca rządził w latach 40 XIX wieku Anglią? Jak nazywana jest epoka podczas rządów tego monarchy? Czym ten okres się charakteryzował?
4. Czym była rewolucja przemysłowa? Która grupa społeczna rosła w siłę w czasie trwania rewolucji przemysłowej?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania warto przypomnieć sobie w jakim kraju i w jakich okolicznościach nastąpił szybki skok w rozwoju technologicznym, który doprowadził do gwałtownych zmian tak ekonomicznych, jak również społecznych. Które z wynalazków przyczyniły się do wzrostu gospodarczego? Które z nich sprawiły, że podróżowanie czy też transport stały się szybsze i wydajniejsze? W jaki sposób przyspieszono produkcję tak przemysłową, jak i rolną?

Warto także przypomnieć sobie jaki monarcha panował w latach 40 XIX wieku w Anglii. Od jej imienia została nazwana cała epoka w historii Anglii.

Ponadto Anglia połowy XIX wieku znajdowała się u szczytu swej potęgi imperialnej. Wówczas największe przychody notowano z handlu oraz produkcji. Kraj ten opierał także swe bogactwo o zamorskie zdobycze kolonialne.

Najważniejsze cezury:

1799 - użycie po raz pierwszy określenia “rewolucja przemysłowa”

1837 - 1901 - panowanie królowej Wiktorii

1846 - zniesienie niewolnictwa w koloniach brytyjskich

1858 - przejęcie władzy w Indiach przez rząd brytyjski kosztem Kompanii Wschodnioindyjskiej

1874 - rozwiązanie Kompanii Wschodnioindyjskiej

Literatura pomocnicza:

Chwalba A., *Historia Powszechna. Wiek XIX*, Warszawa 2013.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Monika Poszalska